

JUMHURIYYAR MISRA TA LARABA

١٥ Rajab, ١٤٤٠

MA'AIKATAR ADDININ MUSULUNCI

٢٢ Maris, ٢٠١٩

(١)

**HATSARIN DA YAKE TATTARE DA SHAYE- SHAYE DA TASIRIN
TA'AMULI DA KWAYOYI AKAN DAN ADAM DA AL'UMMA GABA
DAYA**

Tarjama: Salihu Abubakar Kaura

Bitu: Farfesa Ayman El A'asar

Godiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, wanda a cikin buwayayyen littafinsa mai girma yake cewa: **((Kada ku jefa kawunanku a cikin halaka, ku kyautata domin lallai Allah yana son masu kyautatawa))**.. Ina shaida wa babu abin bauta wa da gaskiya sai Allah shi kadai, ba shi da abokin tarayya.. Ina shaida cewa lallai shugabanmu, kuma Annabinmu Muhammadu, bawan Allah ne, kuma Manzonsa.. Ya Ubangiji ka yi masa salati da aminci da albarka, shi da Alayensa da Sahabbansa, da duk wanda ya bi su da kyautatawa har zuwa ranar sakamako.

Bayan haka:

Lallai da hankali ne Allah Madaukakin Sarki ya bambance dan Adam da sauran halittunsa, wanda saboda hankali ne ake daura wa bawa taklifi, kuma shi ne harsashen tunani, da lura, da tadabburi, lallai Allah mai girma da daukaka ya zargi mutanen da suka wofintar da wannan ni'imar, ba tare da sun ba ta hakkinta kamar yanda ya kamata ba, Allah yana cewa: **((Shin ba za su yi aiki da hankali ba ne?))**, a wani wurin kuma yana cewa: **((Shin ba za ku yi tunani ba ne))**, a wani wurin kuma Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **((Babu masu hankalta da ita sai masana))**, ya kuma fadi a wani wurin cewa: **((Lallai mun bayyana maku ayoyinmu ko za ku hankalta))**, a wani wurin

(۲)

kuma yana cewa: **((Lallai a cikin wannan abu akwai ayoyi ga masu hankali))**, Allah ya kara haskaka kabarin Imam al Hassanul Basriy, an ruwaito yana cewa: Da a ce ana sayar da hankali, da mutane sun sanya kudinsa da tsada, saboda haka nake mamakin mutumin da yake sanya kudi ya sayi abin da zai bata shi.

Saboda babban matsayin da addinin Musulunci ya bai wa hankali da tunani ne, Shari'ar Musulunci ta katange hankali da wasu abubuwa da za su ba shi kariya, sai aka haramta duk wani abu da zau cutar da hankali, ko kuma ya yi masa ritaya daga aiki, ya hana shi yin tunani, ko riskar abubuwa a yanda suke a hakikaninsu, Allah Mai girma da daukaka yana cewa: **((Ya ku wadanda kuka yi imani da Allah, shi fa shan kayan maye, da wasannin caca, da karkafa wasu duwatsu domin yanka dabbobi saboda bautan gumaka da kuke yi, da daukan kibau, da duwatsu, ko ganyayyaki domin sanin abubuwan da suke gaibi ne.. duka wadannan abubuwa ne masu muni matuka da zukata suke kullewa, abubuwa ne kawai da shaidan yake kawata wa mai aikata su, saboda haka ku bari domin ku sami kyakkyawar rayuwa a gidan duniya, a lahira kuma ku rabauta da ni'imar aljanna))**. Idan Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa sallam) zai yi wa sahabbansa masu daraja (Allah ya kara yarda da su) mubaya'a yakan ce masu: **(Ina yi maku mubaya'a ne akan kada ku kuskura ku hada da wani a wajen bauta, kada kuma ku kashe ran da Allah ya haramta ba tare da hakki ba, kada kuma ku yi zina, kada ku yi sata, kada kuma ku sha kowane abu mai sanya maye)**, anan Manzon Allah (SallalLahu alaiHi wa sallam) cewa ya yi: **(kada kuma ku sha kowane abu mai sanya maye)**, lallai wannan sigar ta game dukan wani abu mai sanya maye, koda kuwa da wani suna ake kiransa, saboda haka

(۳)

duk wani abu da yake gusar da hankali, shin shansa ake yi, ko shaka, ko kuma ana shigar da shi ta hanyar allura, to kuwa hukuncinsa daidai yake da hukuncin giya.

Lallai Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya sanya wata tabbatacciyar ka'ida da ba ta sauya da sauyin zamani, ko sauyin wuri, ko sauyin yanayi, ko kuma sauyin mutane, wannan ka'ida ta bayyana sifar da giya take da shi, kai, da ma duk wani abu mai sanya maye, Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Duk wani abu mai sanya maye giya ne, kuma duk wani abu mai sanya maye haramun ne, kuma duk wanda ya sha giya a duniya, bai kuma tuba ga barinta ba, to kuwa ba zai taba shan ta lahira ba).**

Da haka ne za mu san cewa lallai giya suna ne da ya game duk wani abu da yake sanya maye, koda kuwa da wani irin suna ake kiransa, shin ruwa- ruwa yake, ko kuwa busasshe, muddin dai ma'anar haramci wanda shi ne maye ya tabbata a tare da shi, mai tsira da aminci yana cewa: **(Abin da mai yawansa ya sanya maye, to har kadan dinsa ma ya haramta),** a wani wurin kuma (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Da sannu wasu mutane a cikin al'umma ta za su sha giya, amma suna kiranta ba da sunanta ba).**

Saboda tsananta azaba ga duk wanda ya kusanci giya a matsayin mai shanta, ko mai sayar da ita, ko mai sana'anta ta ne Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yake cewa: **(Allah ya la'anci giya, da mai shan giya, da mai sayar da ita, da mai siyanta, da mai tatse ta, wa wanda aka tatse ma wa, da mai dakonta, da wanda aka yi masa dakon),** a wani wurin kuma yana cewa: **(Duk wanda ya yi imani da Allah da ranar lahira, to kada ya zauna a teburin da ake shan giya akansa).**

(£)

Lallai addinin Musulunci ya haramta shan duk wani abu mai sanya maye ne; saboda ya bai wa dan Adam kariya a karan kansa, ya kuma bai wa al'umma kariya; domin cuta da halakar da suke auka wa mai shaye- shaye sukan yi mummunan tasiri a rayuwar zamantakewar al'umma, giya tana gusar da hankali, tana kuma tafiyar da kwarjini da mutunci, tana kuma yin dai-dai da rayuwa, Lallai Sayyiduna Abubakar as-Siddik (Allah ya kara yarda da shi) ya haramta wa kansa shan giya, bai taba sha ba, koda a zamanin jahiliyya, dalilinsa kuwa shi ne: wata rana ya zo wucewa sai ya ga wani mashayi yana sanya hannunsa a cikin bayan- gida yana kai bakinsa, idan warin ya nushe shi, sai ya kawar da hannunsa, daga nan sai Sayyiduna Abubakar ya ce: "Lallai wannan mutumin bai san abin da yake yi ba", sai kuwa Sayyiduna Abubakar ya sha alwashin haramta wa kansa shan giya.

Bayani ya zo a cikin ruwaya cewa: an tambaye shi (Allah ya kara yarda da shi) a bainar sahabban Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) cewa: shin ka taba shan giya a zamanin jahiliyya? Sai ya ce: Allah ya yi mini tsari, sai aka ce: saboda mene? Sai ya ce: Ina kiyaye mutunci da natsuwa na ne; domin duk wanda ya sha giya, to kuwa ya tozarta mutuncinsa da natsuwarsa, sai wannan labarin ya isa zuwa wurin Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam), sai ya ce: **(Abubakar ya fadi gaskiya, Abubakar ya fadi gaskiya).**

Babu shakka, abubuwan da ake gani a kasa suna tabbatar da cewa, lallai shan kayan maye suna yin sanadiyyar rushewar gida da tozartarsa, suna kuma zamowa silar da za su tunkuda iyalai zuwa ga aikata miyagun laifuffuka, suna kuma kawar da kyawawan dabi'u da mutuntaka a tare da mai shansu, kuma hakan ne yake kai wa zuwa ga samun munanan dabi'u a cikin al'umma, irinsu: neman mata, da

(e)

yawaita sake – sake tsakanin ma’aurata, da rusa gidaje da dangogi, sannan kuma hakan ya haifar da yaduwar laifuffuka mabambanta, irinsu: sace- sace, da kisan kai, da fyade; saboda shi mashayi ba ya tunanin abubuwan da aikinsa zai iya haifarwa, ba ya kallon karshe, ko sakamakon abin da yake aikatawa, babu abin da ya dame shi sai dai kawai ya sami kayan maye ta kowace irin hanya.

Yake- yake nawa ne shan kwayoyi suka yi sanadin aukuwarsu? Mawadata nawa ne kwaya ta yi sanadin talaucinsu? Masu lafiya nawa ne ta jefa lafiyarsu cikin garari? Masu girma da daraja nawa ne kwayoyi suka wulakanta su? Shugabanni nawa ne ta kaskantar da su? Sau nawa kwaya ta yi sanadiyyar rabuwar miji da mata? Sau nawa ta gadar wa masu shanta da nadama da cizon- yatsa? Bala’o’i da masifu nawa ne ta jawo wa masu shanta? Lallai ita ce asali daukacin zunubai, kuma mabudin dukan sharri, kaman yanda ya zo a wasiyyar da Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya yi wa Sayyiduna Abuddarda’i (Allah ya kara yarda da shi), a inda yake cewa: **(Kada ka soma ka sha giya; saboda lallai ita ce mabudin dukan sharri)**, an ruwaito daga Sayyiduna Usman Bn Affan (Allah ya kara yarda da shi) ya ce: **“Ku nesanci giya; domin lallai ita ce ummul haba’isi”**.

Lallai yawan shaye – shaye babban dalili ne na gurbacewar tarbiyya, da tabarbarewar ilimi, da dabi’u, da kuma durkusar da rayuwar zamantakewa da tattalin arziki, bugu da kari, kuma su ne dalilan faruwar cututtuka da jiki, da ma na tabin hankali, irin su: damuwa, da bacin- rai, da rashin kwanciyar hankali, da rashin natsuwa, da tabuwar kwakwalwa, da yawan mantuwa, da nesantar mutane, da karayar gwiwa, da rashin jin daidai, da sauransu cikin cututtukan da suke da jibi da hauka, wadanda faruwarsu zai wajabta mana jajircewa

(٦)

wajen kalubalantar wannan hatsari da yake fata- fata da al'umma, lallai dulmiyar da matasa a cikin hanyar shaye – shaye, yana nufin dulmiyar da kasa ce gaba dayanta, shigar da rauni ne a cikin bangarorin da take da karfi, kuma rusa nagartattun dabi'u da kyawawan al'adu ne.

Babban abin da zai sanya mu gane irin girman hatsarin shaye – shaye shi ne : idan muka kalli wanda ya fada tarkon shaye – shaye, ya kuma dandani gubar da ke cikinsa –cikin kankanin lokaci yake sauya wa daga cikakken dan Adam zuwa wata halitta mai tsananin hatsari, zai iya yin sata, zai iya yin kisa, zai iya sayar da addininsa akan hanyarsa ta neman abin da zai natsar masa da jijiyoyinsa, a wani yanayi mai kama da hauka, wannan kawai ya isa ya sanya a tashi tsaye; domin a ba mashayi kariya daga sharrin kansa, a kuma bai wa iyalansa da al'umma gaba daya kariya daga sharrinsa.

Lallai akwai matukar bukatar kowanne daga cikinmu, ya sauke nauyin da yake akansa, wajen kula da matasanmu da 'ya'yanmu, kowa a matsayin da yake a kai, fara tun daga gida, da irin rawar da gida yake takawa wajen tarbiyya, zuwa kananan makatantu, da jami'o'i, da wuraren karantarwa, da ma hukumomi na addini, da kafafen yada labarai mabambanta, gudun kada mu sallama 'ya'yanmu a hannun shaye –shaye.. Lallai hatsari kam ya riga tunkaro mu, kuma kwakwalen 'ya'yanmu, da lafiyar jikkunansu, da na zukatansu, da abin da suka mallaka na dukiyoyi yake son ya lalata, ya kuma yi dai-dai da su, Saboda haka, ku zo mu hada karfi da karfe, mu raini nagartacciyar al'umma da take da kyawawan dabi'u, take kuma da ikon cigaba da al'ummanta, suke kuma iya riskar hakikanin hatsarurrukan da suke kewaye da kasarsu.

(Y)

Wannan kenan, Ina rokon Allah Mai girma da daukaka ya gafarta mini, ni da ku baki daya.

Gadiya ta tabbata ga Allah Ubangijin talikai, Tsira da aminci su tabbata ga cikamakin Annabawansa da Manzanninsa, shugabanmu Annabi Muhammadu (Sallallahu alaiHi wa sallam), da Alayensa da Sahabbansa baki daya.

Ya 'yan uwa Musulmai:

A daidai wannan lokaci da aka fara bikin makon daidaita amfani da ruwa, a wannan shekara da muke ciki, muna kara tunatar da kawunanmu muhimmancin ni'imar ruwa da Allah ya yi mana, lallai ruwa na cikin manyan ni'imomin Allah Madaukakin Sarki, lallai ruwa shi ne asali rayuwa, kuma asalin kowane rayayye, kuma shi ne mafi girman hanyoyin habaka tattalin arziki, da bunkasar albarkatu, Allah Mai girma yana cewa: **((Daga ruwa ne muka samar da rayuwa a cikin komai))**, a wani wuri kuma Madaukakin Sarki yana cewa: **((Za ka ga kasa a bushe kandas, amma da zaran mun saukar da ruwa, sai rayuwa ta kukkutsa cikinta ta ko'ina, sai ta karu, ta yi tudu; sakamakon ruwa da iska da suka shige ta, sai ta fitar da tsirrai iri- iri masu burge masu gani, inda kyawonsu yake jan hankali, ya kuma sanya farin ciki))**.

Lallai addinin Musulunci ya muhimmanta girman ni'imar da ruwa yake da shi, ya kuma bayar da umurni a kyautata ta'amuli da shi, ya kuma kwadaitar da yin daidaito wajen amfani da shi, ya kuma sanya yin barna da ruwa a matsayin wani nau'i ne cikin nau'o'in zalunci, da wuce-gona - da - iri a cikin abin da yake hakki ne na wasu, wani daga

(A)

cikin Sahabbai ya zo wurin Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam), domin ya koyi yanda ake alwalla daga gare shi, sai Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya koya masa yanda ake alwalla, ana wanke gabobi sau uku – uku, sannan ya ce: **(Wannan shi ne alwalla, duk wanda ya yi kari akan haka, to kuwa ya munana, ko ya wuce - gona - da - iri, ko ya yi zalunci).**

Lokacin da Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya wuce ta kusa da Sayyiduna Sa'ad Bn Abuwakkas (Allah ya kara yarda da shi) yana alwalla, sai ya ce: **(Wane irin barna ce haka ya Sa'ad?)**, sai ya ce: Shin a alwalla ma akwai barna ne, ya Manzon Allah? Sai ya ce: **(Kwarai kuwa, koda kuwa kana bakin kogi mai gudana ne).**

Lallai addinin Musulunci yana kallon ruwa a matsayin arziki ne na al'umma, da mutuntaka, kowa yana da hakki a cikinsa, kada a haramta wa kowa amfana da shi, saboda haka ne ma Annabi (Sallallahu alaiHi wa sallam) ya ce: **(Mutane suna tarayya a cikin abubuwa guda uku: ruwa, da wurin kiwo, da wuta).**

Saboda muhimmancin da Annabinmu (Sallallahu alaiHi wa sallam) yake bai wa ruwa ne yake cewa: **(Duk wanda ya haka rijiya, to kuwa babu wata halitta da take da hanta: wato mutum, ko aljani, ko tsuntsu da zai sha ruwan ciki face Allah ya ba shi ladan hakan a ranar alkiyama)**, Manzon Allah (Sallallahu alaiHi wa sallam) yana cewa: **(Akwai abubuwa guda bakwai da ladansu suke bin bawa, har bayan rasuwarsa yana cikin kabarinsa: wanda ya karantar da ilimi, ko ya jawo teku, ko ya haka rijiya, ko ya dasa dabino, ko ya gina Masallaci, ko ya gadar da Alkur'ani, ko ya bar yaron da zai nema masa gafara bayan rasuwarsa).**

(٩)

A karshe: Lallai muna kara tabbatar da cewa gurbata ruwa, ko yin barna da shi, ko rashin kiyaye shi, nau'i ne daga cikin nau'o'in barnar da Allah Madaukakin Sarki ya hana, a inda yake cewa: **((Kada ku yi barna a bayan kasa bayan an gyara ta...))**, kowane digo na ruwa daidai yake da rayuwa, kaman yanda yake a matsayin dukiya mai zaman kansa, rasa ruwa, ko yin barna da shi, yana nufin salwantar da arzikin al'umma, wanda wajibi ne a kiyaye shi; saboda haka dole ne gaba dayanmu, mu gode wa Allah akan wannan ni'imar ta hanya kiyaye ta, domin godiya akan ni'ima sanadi ne na dawwamar ni'imar da kuma karuwarta, Allah Madaukakin Sarki yana cewa: **((Ku tuna lokacin da Ubangijinku ya yi shelan cewa: lallai idan kuka gode, to kuwa tabbas zan kara maku))**.

Ya Ubangiji ka kare mana kasashenmu da al'ummanmu da matasanmu, da sojojinmu da 'yan sandanmu, da dukan arzikin da ka yi mana, ka kiyaye mu daga barin dukan sharri da abubuwan ki, amin.